

КРЕИРАЊЕ НА ПОЛИТИКА ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА НАСИЛСТВО

Предмет: Психологија Наставник: Анета Сековска	Клас: Четврта година Училиште: СУГС „Орце Николов“ – Скопје	Време: 3 наставни часа
Тема: Политика за намалување на насилство		
Наставни цели:	<ul style="list-style-type: none"> • Поттикнување на активно учество на учениците во партнерство со возрасните во креирање на политика/стратегија за намалување на насилство • Истражување на активности за превенција на насилство • Учество во развивање на процедури за известување и преземање интервентни стратегии за случаи на насилство 	
Компетенции за демократска култура:	<ul style="list-style-type: none"> • Вештини за самостојно учење • Вештини за аналитичко и критичко размислување • Одговорност • Самоефикасност • Вештини за соработка 	
Методи и форми на работа:	Дискусија, анализа, работа во група	
Очекуван резултат/продукт:	<ul style="list-style-type: none"> • Изработка на нацрт-документ со предлози за подобрување на начините/стратегии за решенија при насилство во училиштето • Креирање на стратегии за поддршка и советување за справување со насилство во училиштето 	
Оценување на учениците:	Користење на дескрипторите за самооценување на учениците	
Медиуми/ИКТ-алатки:	<ul style="list-style-type: none"> • Користење на интернет за пребарување на податоци • Користење на интернет документ за справување со насилство 	
Подготовка:	Подготовка на работни листови	
Ресурси:	Хамер, маркери, интернет	
ОПИС НА АКТИВНОСТА		
<p>ПРВ ЧАС ВОВЕДНА АКТИВНОСТ</p> <p>1. Учениците се потсетуваат на одржаната активност „Борба против насилство“. Се прашуваат дали се сеќаваат на сценаријата и улогите на кругот на поддршката на жртвите на насилство. Се резимираат следните улоги – пријатели, училиште, други (семејство, полиција, младински клубови, веб-страници и кампањи преку интернет и социјални медиуми).</p> <p>2. На учениците им се поставуваат следните прашања:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дали некогаш сте се нашле во ситуација да бидете сведоци на однесување со насилство или интернет-насилство? • Дајте примери кога сте биле во улога на помагач и сте ѝ давале поддршка на жртвата? Зошто така сте постапиле? • Дајте примери кога сте биле само пасивен набљудувач? Зошто така сте постапиле? 		

- Дали и колку често пребарувате на интернет за начините како да се справите со насилството?
 - Каково е вашето искуство во давање поддршка на жртвите на насилство од страна на училиштето (наставници, стручна служба)?
 - Дали постои документ – стратегија во училиштето за намалување на насилството? Доколку е да, се прашува дали учениците учествувале, доколку е не, да се праша: Што мислите, дали е добро учениците да учествуваат во изработка на таков документ и доколку е да, зошто?
3. Од учениците се бара да размислат за значењето на следните поими:
- акционен план;
 - стратегија/политика;
 - протокол;
 - процедура.
- По самостојно размислување, пленарно се поведува дискусија за секој од наведените поими.
4. Учениците се потсетуваат на членот 19 – Заштита од насилство и злоупотреба – од Конвенцијата за правата на децата и дека во таа насока во училиштето во 2016 година е усвоен документот „Политика за намалување на насилството“.
5. На учениците им се најавува дека во училиштето ќе работат на анализа на документот и на давање на свои предлози за подобрување на овој документ.

АКТИВНОСТ ЗА УЧЕЊЕ И ПОУЧУВАЊЕ

Прва активност

1. На учениците им се најавува дека нивниот клас е избран од Управата на училиштето да работи на анализа на документот „Политика за намалување на насилството“. Како резултат на согледувањата за потребата од ревизија на овој документ и развој на дополнителни процедури за превенција на насилство и преземање на интеревентни стратегии и протоколи/процедури во случаи на насилство во училиштето, во овој процес на ревизија се вклучуваат и учениците. Се очекува дека ревизијата на документот со активно учество на учениците ќе овозможи поуспешна имплементација на оваа политика во училиштето.
2. На учениците им се дели документот „Политика за намалување на насилството“ и **работниот лист 1** со насоки за работа. Во кратки црти им се презентира содржината на документот и пленарно се дискутира за непознатите термини.
3. Учениците се делат во три групи. Членовите на секоја група се делат во 4 пара/тројки или подгрупи во зависност од големината на групата. На учениците им се презентира работниот лист со насоки за работа со опис на **првата активност** – анализа на теми (15 теми) и секој пар добива табела со темите на кои ќе работи. Исто така им се најавува дека **втората активност** – предлози за промени на постојниот документ и предлози за креирање на дополнителни документи, ќе ја работат на наредниот час.
4. На учениците им се презентира табелата и начинот на работа – како да се пополнува левата и десната колона.
5. Учениците се насочуваат да истражуваат за искуства во други држави во врска со документи со политики/стратегии, процедури за превенција на насилство и преземање на интеревентни стратегии и протоколи/процедури во случаи на насилство во училиштето. На учениците им се посочуваат следните линкови за пребарување на интернет:
<https://wvde.state.wv.us/healthyschools/documents/BestPracticesinBullyingPrevention.pdf>
[Best-Practices-in-Bullying-Prevention-and-Response.pdf](#)
[Bylling prevention and response: A guide for schools](#)
6. Во текот на работата на учениците по потреба им се дава дополнително објаснување.

Втора активност

1. По завршување на анализата по теми во парови, во групата се споделуваат согледувањата од работата по парови и се сумираат следните предлози:
 - предлози за промена на структурата на постојниот документ;
 - предлози за подетално објаснување на елементите на постојниот документ;
 - предлози за документи што треба дополнително да се развијат.
2. Секоја група ги пишува сумираните предлози на флипчарт хартија и се презентираат.
3. По презентацијата на предлозите се води дискусија. Се формира група од 6 члена (по два члена од секоја група), која треба да продолжи да работи на изработка на еден заеднички документ со сумирање на предлозите од сите три групи.
4. На формираната група ѝ се дава **работниот лист 2**, кој содржи предлог-идеи за дополнување и подобрување на документот „Политика за намалување на насилството“, подготвени од училишниот тим за намалување на насилството. Нивната задача е да подготви нацрт-верзија на документот врз основа на предлозите дадени во двата документи. Во текот на работата формираната група организира средби за консултации со училишниот тим за намалување на насилството на коишто заеднички ќе се усогласат за следните прашања:
 - учество на учениците во партнерство со возрасните во креирање/ревидирање на документот за политиката и други документи како дополнување врз основа на улогите и одговорностите на сите засегнати страни;
 - предлог-активности за дополнување во врска со едукацијата на наставниците за превенирање на насилството и следење и евалуација;
 - предлог-активности со учениците за превенција на насилството (активности на одделенски часови, наставни активности, работилници базирани на принципите на кои се темели политиката);
 - предлог-процедури за известување и преземање интервентни стратегии со ситуации на насилство.
5. Нацрт-верзијата на документот се презентира пред целиот клас и заеднички се усвојува.
6. По усвојувањето на нацрт-документот, формираната група го презентира пред претставниците на училишната заедница, кои треба да организираат дискусија по документот во своите класови.
7. Следен чекор е договор за работа на акционен план за изработка на финална верзија на документот и негова имплементација.

ЕВАЛУАТИВНА АКТИВНОСТ/РЕФЛЕКСИЈА

1. Што научивте ново од оваа активност?
2. Какво е вашето искуство од работата на анализата и давањето предлози за подобрување? Кој дел ви беше полесен, а кој потежок?
3. Како се одвиваше соработката во групата, дали ви беше лесно или тешко во усогласувањето на предлозите за подобрување на документот?
4. Како се чувствувате што ви беше доделена задача да учествувате во ревизија на значаен училиштен документ?
5. Што мислите за активното учество на учениците во креирање на документи што се однесуваат на важни прашања за учениците во училишниот живот?
6. Како се одвиваше соработката со училишниот тимот за намалување на насилство?
7. Што мислите, кои се главните бариери за успешна имплементација на документот за намалување на насилството? Како ќе може тие бариери да се надминуваат?

8. Дали сметате дека можат и учениците да се вклучат во имплементација на документот?
Доколку е да, на кој начин?

РАБОТЕН ЛИСТ 1 – НАСОКИ ЗА РАБОТА

Документот „Политика за намалување на насилството“ во вашата гимназија е донесен во 2016 година. Согледувањата на Управата на училиштето покажаа дека има потреба од ревизија на овој документ и развој на дополнителни процедури за превенција на насилството и преземање на интервентни стратегии и користење протоколи во случаи на насилство во училиштето. Се очекува дека развојот на дополнителните процедури ќе овозможи поуспешна имплементација на оваа политика во училиштето.

Со оглед на тоа што Управата на училиштето е на мислење дека е значајно во овој процес активно да се свклучат и ученици, вашиот клас е избран да направи анализа и критички преглед на постојниот документ. Вашите коментари и предлог-идеи ќе се земат предвид при ревизија на овој документ и ќе бидат основа за развојот на дополнителните процедури и протоколи како дел од интервентните стратегии во случаите на насилство.

ПРВА АКТИВНОСТ

Во рамки на вашата група (претходно учениците се делат во 3 групи со најмалку по 8 ученици) поделете се во 4 пара и секој пар ќе работи на анализа на следните теми:

- теми 1 – 5 – прв пар;
- тема 6 – втор пар;
- теми 7 – 11 – трет пар;
- теми 12 – 15 – четврт пар.

ВТОРА АКТИВНОСТ

По завршување на анализата во парови се споделуваат согледувањата на четирите пара во групата и се дискутира за следните прашања:

- предлози за промена на структурата на постојниот документ;
- предлози за подетално објаснување на елементите на постојниот документ;
- предлози за документите што треба дополнително да се развијат.

На крај сите групи ќе ги презентираат предлозите и ќе се води дискусија.

Табела 1 – Анализа на теми – Политика за намалување на насилството – ПРВ ПАР

Ваша задача е да направите анализа на темите од 1 до 5. Пред да почнете со читање на текстот, на флипчарт хартија повлечете вертикална линија, делејќи ја на две еднакви половини.

На горниот дел од левата колона напишете како што е дадено во табелата „Искази на авторот и прашања за појаснување“, а во горниот дел на десната колона напишете „Ваши коментари, размислување и предлози“.

Во **левата колона** прво запишете ја темата на која работите, а потоа исказите/информациите преземени од темата кои имаат клучно значење за кои ви е потребно појаснување. Во **десната колона** се запишуваат вашите мислења, коментари, прашања, настојувајќи да се протолкуваат информациите што произлегуваат непосредно од текстот или од тоа што сте напишале во левата колона. Исто така во оваа колона може да напишете предлози што се насочени за подобрување на политиката.

Кога ќе ја подготвите флипчарт хартијата можете да почнете со читање на текстот. Додека го читате текстот, обрнете внимание на следните прашања: Кои се клучните идеи на авторот? Кои прашања ми се наметнуваат? Што би променил/а?

Теми на документот	Искази/информации на авторот за појаснување	Ваши коментари, размислување, предлози насочени кон успешна имплементација
1. Цел/позадина		
2. Цели на политиката		
3. Видови на насилство (физичко, психичко, сексуално, меѓуврсничко и кибернасилство)		
4. Принципи на кои се темели политиката		
5. Превенција на насилство		

Табела 2 – Анализа на теми – Политика за намалување на насилството – ВТОР ПАР

Вашата задача е да направите анализа на тема б. Пред да почнете со читање на текстот, на флипчарт хартија повлечете вертикална линија, делејќи ја на две еднакви половини.

На горниот дел од левата колона напишете како што е дадено во табелата „Искази на авторот и прашања за појаснување“, а во горниот дел на десната колона напишете „Ваши коментари, размислување и предлози“.

Во **левата колона** прво запишете ја темата на која работите, а потоа исказите/информациите преземени од темата што имаат клучно значење за кои ви е потребно појаснување. Во **десната колона** се запишуваат вашите мислења, коментари, прашања, настојувајќи да се протолкуваат информациите што произлегуваат непосредно од текстот или од тоа што сте го напишале во левата колона. Исто така во оваа колона може да напишете предлози што се насочени за подобрување на политиката.

Кога ќе ја подготвите флипчарт хартијата, можете да почнете со читање на текстот. Додека го читате текстот, обрнете внимание на следните прашања: Кои се клучните идеи на авторот? Кои прашања ми се наметнуваат? Што би променил/а?

Тема	Искази на авторот и прашања за појаснување	Ваши коментари, размислување, предлози насочени кон поуспешна имплементација
6. Улоги и одговорности на сите засегнати страни Посебен акцент се става на следните елементи: 6.1. Политика за намалување на насилството 6.2. Акционен план 6.3. Училиштен протокол 6.4. Тим за намалување на насилството 6.5. Воспоставување на мерки за безбедност и примена на вредностите и принципите на политиката 6.6. Воспоставување правила, награди и мерки за корекција на однесувањето 6.7. Имплементација на политиката, акциониот план и училишните протоколи		

Табела 3 – Анализа на теми – Политика за намалување на насилството – ТРЕТ ПАР

Вашата задача е да направите анализа на темите од 7 до 11. Пред да почнете со читање на текстот, на флипчарт хартија повлечете вертикална линија, делејќи ја на две еднакви половини.

На горниот дел од левата колона напишете како што е дадено во табелата „Искази на авторот и прашања за појаснување“, а во горниот дел на десната колона напишете „Ваши коментари, размислување и предлози“.

Во **левата колона** прво запишете ја темата на која работите, а потоа исказите/информациите преземени од темата што имаат клучно значење за кои ви е потребно појаснување. Во **десната колона** се запишуваат вашите мислења, коментари, прашања, настојувајќи да се протолкуваат информациите што произлегуваат непосредно од текстот или од тоа што сте го напишале во левата колона. Исто така во оваа колона може да напишете предлози што се насочени за подобрување на политиката.

Кога ќе ја подготвите флипчарт хартијата можете да почнете со читање на текстот. Додека го читате текстот, обрнете внимание на следните прашања: Кои се клучните идеи на авторот? Кои прашања ми се наметнуваат? Што би променил/а?

Тема	Искази на авторот и прашања за појаснување	Ваши коментари, размислување, предлози насочени кон поуспешна имплементација
7. Пофалби што се користат за да се постигне намалување на насилството		
8. Санкции и корективни механизми за намалување на насилството		
9. Поддршка на учениците		
10. Поддршка на наставниците		
11. Поддршка на стручната служба		

Табела 4 – Анализа на теми – Политика за намалување на насилството – ЧЕТВРТ ПАР

Вашата задача е да направите анализа на темите од 12 до 15. Пред да почнете со читање на текстот, на флипчарт хартија повлечете вертикална линија, делејќи ја на две еднакви половини.

На горниот дел од левата колона напишете како што е дадено во табелата „Искази на авторот и прашања за појаснување“, а во горниот дел на десната колона напишете „Ваши коментари, размислување и предлози“.

Во **левата колона** прво запишете ја темата на која работите, а потоа исказите/информациите преземени од темата што имаат клучно значење за кои ви е потребно појаснување. Во **десната колона** се запишуваат вашите мислења, коментари, прашања, настојувајќи да се протолкуваат информациите што произлегуваат непосредно од текстот или од тоа што сте го напишале во левата колона. Исто така во оваа колона може да напишете предлози што се насочени за подобрување на политиката.

Кога ќе ја подготвите флипчарт хартијата можете да почнете со читање на текстот. Додека го читате текстот, обрнете внимание на следните прашања: Кои се клучните идеи на авторот? Кои прашања ми се наметнуваат? Што би променил/а?

Тема	Искази на авторот и прашања за појаснување	Ваши коментари, размислување, предлози насочени кон поуспешна имплементација
12. Соработка и вклучување на родителите		
13. Следење и евалуација на политиката		
14. Активности што се преземаат		
15. Протокол за реагирање при инцидент на насилство во училиштето		

РАБОТЕН ЛИСТ 2 – ПРЕДЛОГ-ИДЕИ НА УЧИЛИШНИОТ ТИМ ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ И ПОДОБРУВАЊЕ НА ДОКУМЕНТОТ „ПОЛИТИКА ЗА НАМАЛУВАЊЕ НА НАСИЛСТВОТО“

1. Учество на учениците во партнерство со возрасните во креирање/ревидирање на документот за политиката и други документи како дополнување врз основа на улогите и одговорностите на сите засегнати страни

Елементи	Предлози и стратегии за подобрување и успешно имплементирање
Креирање/ревидирање на документот со политиката	
Планирање на акционен план	
Одржување состаноци на тимот за насилство	
Изработка на протоколи/процедури за разрешување на случаите на насилство	
Воспоставување мерки за безбедност	
Воспоставување правила, награди и мерки за корекција на однесувањето	
Имплементација на политиката, акциониот план и училишните протоколи	

2. Предлог-активности за дополнување во врска со едукацијата на наставниците за превенирање на насилството, следење и евалуација

Активности	Предлози и стратегии за успешно имплементирање
Едукација на наставниот кадар за препознавање, превенција и справување со ситуации на насилство (користење на протоколи)	
Развивање на мрежа на советување и поддршка во училиштето	
Обезбедување на ресурси за наставниот кадар и родителите за намалување на насилството	
Следење и евалуација на имплементацијата на политиката и реализираните активности	

3. Предлог-активности на учениците за превенција на насилството (активности на одделенски часови, наставни активности, работилници базирани на принципите на кои се темели политиката)

Активности	Предлози на стратегии и акции за успешно имплементирање
Промовирање на превентивни активности – организација на настани, креирање на постери, кампањи и сл.	
Организирање работилници од областа на препознавање на облиците на насилство	
Прикажување на видеа, филмови за учење на учениците на толеранција, почитување, емпатија	
Во класовите креирање на атмосфера на позитивно однесување и градење на меѓусебна доверба	
Учениците се поттикнуваат слободно и отворено да зборуваат и да ги споделуваат нивните искуства со насилство	
Учениците дискутираат како да се превенира насилството	
Учениците се поттикнуваат за преземање акции во врска со поставување на правила и нивно почитување и развивање на последици во случаи на прекршување на тие правила	
Учениците се охрабруваат да станат активни учесници во насилни ситуации наспроти пасивни набљудувачи – да известуваат за насилството	

4. Предлог-процедури за известување и преземање интервентни стратегии со ситуации на насилство

Активности	Предлози и стратегии за подобрување и успешно имплементирање
Развивање на процедури за учениците, родителите и наставниците за известување на случаи за насилно однесување (преку различни комуникациски канали – телефон, интернет-пораки)	
Советување и поддршка на жртвите и извршителите на насилство – користење на протоколи	
Водење на евиденција и собирање на податоци за насилство (број на инциденти на годишно ниво, регистрирани типови/видови на насилство, број на преземени акции)	
Континуирано известување за инциденти без да се наруши анонимноста	